

Trh práce sa chveje pod ťarchou slabnúcej ekonomiky

☞ Ekonomika viditeľne slabne

☞ Na trhu práce sa objavujú trhliny

☞ Ceny by mohli rásť pomalšie

☞ Riziká pre výhľad ekonomiky a inflácie sú naďalej vysoké

Prečo opäť zhoršujete výhľad pre ekonomiku?

Nabaľujú sa na seba viaceré vplyvy. Mnohí európski producenti, vrátane našich, sa trápia v súťaži o svetové trhy. Napätie v globálnych obchodných vzťahoch spôsobuje neistotu a nepredvídateľnosť budúceho vývoja. V domácej ekonomike prebieha nevyhnutné ozdravovanie verejných financií. V týchto podmienkach nedokáže naša ekonomika výraznejšie rásť.

Aký rast ekonomiky očakávate?

Ekonomika by v tomto roku mohla rásť tempom 1,2 %. Je to približne polovičné tempo oproti rastu, ktorý sme čakali v našej predošlej zimnej predpovedi.

V ďalších rokoch očakávame len jeho opatrné, postupné zrýchľovanie.

Tento výhľad je do veľkej miery podmienený zmiernením neistoty v ekonomike a rozuzlením obchodných rokovanií v podobe len mierne zvýšených colných bariér medzi Spojenými štátmi a ostatnými krajinami. Navyše neráta s ďalšou konsolidáciou verejných financií, ktorej detaily zatiaľ nie sú známe.

Vďaka čomu bude ekonomika v tomto roku rásť?

Rast podporuje najmä nábeh výroby po minuloročných investíciách v automobilovom priemysle. V podmienkach vysokej neistoty súkromné investície klesajú. Aj pri úspešnom použití peňazí z Plánu obnovy, investície celkovo budú v tomto roku prinajlepšom stagnovať. Očakávame tiež, že sa domácnosti takisto uskrnia v čase neistoty a vyšších daní.

Trh práce bol v posledných turbulentných rokoch pilierom ekonomickej a spoločenskej stability. Platí to naďalej?

Žiaľ aj na trhu práce sa pod tlakom slabého rastu postupne objavujú trhliny. Od konca roka 2023 ubudlo v súkromnej sfére

približne 13-tisíc pracovných miest. Zlá situácia je najmä v priemysle. Ani nových pracovných ponúk nepribúda.

Počet zamestnaných by mal naďalej klesať. V súkromnom sektore by malo v najbližších troch rokoch ubudnúť ďalších 16-tisíc pracovných miest.

Čo znamená slabnúci trh práce pre mzdový vývoj?

Mzdy by naďalej mali rásť svižným, približne 4,5 %-ným tempom. Mali by rásť rýchlejšie ako inflácia. V ďalších rokoch by si vďaka tomu mohli domácnosti dovoliť nakupovať viac.

Mzdy rastú pomerne rýchlo najmä preto, lebo dostupnej domácej pracovnej sily ubúda v dôsledku starnutia obyvateľstva. Ani príchod zahraničnej pracovnej sily nedokáže vyplniť všetky medzery na trhu práce. V niektorých odvetviach služieb a obchodu je práce dosť a zamestnávateľia sa snažia prilákať pracovníkov zaujímavými podmienkami. Aj vo verejnom sektore platia dohodnuté úpravy miezd, vďaka ktorým si mnoho zamestnancov citeľne prílepšší.

O koľko budú rásť ceny?

Inflácia v tomto roku by mala byť celkovo okolo 4 %. V tomto sa naša predpoveď v podstate nemení.

V ďalších rokoch by však mohla byť nižšia a priblížiť sa k 2 %. Dôvodom je najmä útlm vo svetovej aj domácej ekonomike v dôsledku sporov okolo amerických cieľ. Oslabenie svetovej ekonomiky spôsobilo aj pokles cien energií a iných surovín. Na situáciu okolo sporov v medzinárodnom obchode euro reagovalo posilnením, čo tiež zlacňuje dovozy. Toto by sa postupne malo premietnuť aj do cien u nás.

Situácia je však neprehľadná, keď ceny energií opäť rastú v dôsledku nového ozbrojeného konfliktu v Iráne, ktorý vypukol po uzávierke našej predikcie. Navyše stále nevieme, čo vláda spraví s cenami energií pre domácnosti.

Vravíte, že situácia je neprehľadná. Aký vplyv to má na vašu predpoveď?

Viac ako inokedy platí, že skutočný vývoj sa od nášho hlavného scenára môže významne líšiť. Preto sme vyrátali aj možné alternatívy.

Hlavným problémom je, že nie je jasný výsledok a vplyv prebiehajúcich obchodných sporov. Máme vážne obavy, že môžu dopadnúť horšie, ako predpokladáme v našej

predpovedi. V prípade vyhrotenej svetovej obchodnej vojny by ekonomika mohla byť do roka 2027 približne o 2 % slabšia a prišla by zhruba o 20-tisíc pracovných miest. K tomu ešte treba prirátajú pokračujúce ozdravovanie verejných financií.

Čo by znamenalo vyhrotenie svetových obchodných sporov z pohľadu inflácie?

V prípade inflácie je očakávaný vplyv menej jednoznačný. Na jednej strane máme útlm vo svetovej a domácej ekonomike. Tento vplyv by spôsobil, že inflácia by bola ešte nižšia ako v našej predpovedi. Na druhej strane, ak by sa v dôsledku obchodných sporov obnovili výpadky v dodávkach surovín, či súčiastok, ako sme ich zažili počas pandémie, popri ešte väčšom útlme produkcie by sme pokles inflácie nemali.

Čo môže vláda spraviť v tejto situácii?

Priestor na podporu rastu ekonomiky zo strany vlády je vzhľadom na stav verejných financií značne obmedzený. Verejné investície môže naďalej podporovať prísun peňazí z EÚ, najmä v rámci Plánu obnovy a odolnosti.

Pre budúci vývoj bude z pohľadu ľudí dôležitá schopnosť nájsť si uplatnenie v inom odvetví alebo regióne. Vláda môže použiť existujúce podporné opatrenia, ktoré takýto presun uľahčia.

Vláda môže prispieť k lepšej predvídateľnosti ekonomického prostredia, ak s dostatočným predstihom povie, ako budú vyzeráť ďalšie ozdravné balíčky pre verejné financie, a tiež predstaví zámery v oblasti cien energií pre domácnosti.

Na naštartovanie investícií je dôležité, aby sme mali jednoduché a predvídateľné podnikateľské prostredie a dostatok šikovných a vzdelaných ľudí.

Znamená horšia ekonomika aj väčšiu dieru vo verejných financiách?

Naše odhady deficitu verejných financií posúvame k horším číslam. Napriek tomu by vláda mala svoj vytýčený cieľ pre deficit na tento rok na úrovni 4,7 % HDP dosiahnuť. Keďže trhové ceny energií boli o čosi lacnejšie, potrebná štátna pomoc súvisiaca s ich zmrazením pre domácnosti bude tiež nižšia.

Ak by neprišli ďalšie konsolidačné opatrenia, deficity v ďalších rokoch zostanú blízko 5 %, čo je pre Slovensko neúnosné. Je preto nevyhnutné pokračovať v ozdravovaní verejných financií.

Aká by mala byť európska odpoveď na globálne spory okolo obchodu?

Odstraňovanie pretrvávajúcich prekážok v obchode medzi krajinami EÚ a zlepšenie konkurencieschopnosti by malo byť neodkladnou prioritou politických lídrov.

Ďalšia integrácia kapitálových trhov by pomohla oživeniu investícií a rastu produktivity, ako aj schopnosti európskej ekonomiky lepšie znášať riziká ekonomického vývoja.

K zlepšeniu nálad a dôvery v európsku ekonomiku môže prispieť avizovaný investičný stimul v Nemecku a vyššie výdavky na obranu v Európe.